

1259 (R.) (1843 M.) Senesi Aydın Sancağı Masarifat Muhasebesi Defterinin Çözümlemesi

The Analysis of Coasts Accounting Book of Aydın Sanjak 1259 (R.) (1843 M.) Year

Ali Apalı

Muhasebe Finansal Yönetim Bölümü, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur, Türkiye

Özet

Osmanlı Devleti'nde taşra masarifat defterlerinin nahiye, kaza, sancak ve eyaletlerde kayıtlı olduğu arşiv belgelerinden anlaşılmaktadır. Başbakanlık Osmanlı Arşivleri'nde Osmanlı Devleti masarifat muhasebesine ait çok çeşitli defter mevcuttur. Bu defterlerin tamamını incelemek böylesi bir çalışmanın kapsamını aşacağı için, sadece 4863 gömlek no ve ML.MSF.d. fon kodlu defterin çözümlemesinin yapılması masarifat muhasebesi özelinde çalışmanın konusunu oluşturmuştur. Defter 1259 (R.) (1843 M.) senesinin Haziran ayına ait olup, bu tarih çalışmanın zaman sınırını oluşturmuştur. Masarifat defterinde Aydın Sancağı'nın Aydın Güzelhisarı, Köşkdere, Köşk, İnce, Sultanönü, Dallica, Sobuca, Mazun, Dalama, Ayasuluğ, Tire, Bayındır, Birgi, Ödemiş, Keles, Alaşehir, İnegöl, Nazilli, Kuyucak, Karacasu, Balyanbolu, Bozdoğan, Arpaz, Yenipazar, Amasya, Çine, Karpuzlu ve Şahme Kazaları ile Koçak, Çakıllı, Karapınar ve Kıran Nahiyeleri olmak üzere toplam otuziki yerleşim yerine ait memur maaşları ve çeşitli masraf kalemlerinin kayıtları bulunmaktadır. Bu kayıtların yer aldığı masarifat defterinin çözümlemesi sonucu elde edilen bilgilerin muhasebe tarihine kazandırılması çalışmanın amacı olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Muhasebe Tarihi, Aydın Sancağı, Masraf Muhasebesi.

Jel Kodu: M40, M49, N95.

Abstract

It can be understood from the archival documents that provincial cost books were registered in townships, districts and provinces in the Ottoman Empire. There are a wide variety of books related to costs accounting of Ottoman Empire in the Prime Minister's Ottoman Archives. For examining all of these books will go beyond the scope of such study, doing the analysis of book with only 4863 case no and ML.MSF.d. fund code has been the subject of this study specific to costs accounting. The book belongs to June, 1259 (R)(1843 M.), creating the date limit of this historical work. The costs book includes records of staff salaries and various expense items belonging to a total of thirty-two settlements, including the districts Aydın Güzelhisarı, Köşkdere, Köşk, İnce, Sultanönü, Dallica, Sobuca, Mazun, Dalama, Ayasuluğ, Tire, Bayındır, Birgi, Ödemiş, Keles, Alaşehir, İnegöl, Nazilli, Kuyucak, Karacasu, Balyanbolu, Bozdoğan, Arpaz, Yenipazar, Amasya, Çine, Karpuzlu and Şahme, and the townships Koçak, Çakıllı, Karapınar and Kıran in Aydın Sanjak. The main goal of the present study is to introduce the data obtained from the analysis of costs book in which these records are included into the accounting history.

Keywords: Accounting History, Aydın Sanjak, Costs Accounting.

Jel cod: M40, M49, N95.

1. Giriş

Osmanlı Devleti'nde gelir ve giderler kayıtları, katipler yani muhasebeciler vasıtasıyla yerine getirilirdi. Devlet içerisinde gelir ve gider kayıtlarını takip eden muhasebeciler hem taşra hem de merkezde görev yapmaktaydılar. Taşrada ortaya çıkan gelir ve giderler önce taşra merkezinde toplanır. Burada giderler gelirlerden düşülür. Eğer bir taşranın kendi içerisinde gelir fazlalığı oluşmuş ise merkeze aktarılırdı. Ancak muhasebe kayıtları bakımından gelir ve giderlerin tutarlarının ne olduğuna bakılmaksızın, kayıtlanan muhasebe belgeleri, defterleri merkez (Başmuhasebe) muhasebede aktarılır ve orada saklanırdı. Osmanlı Devleti'nde oldukça fazla sayıda masraf defteri bulunmaktadır. Bu defterlerden Aydın Sancağı ile ilgili olanı çalışmanın devamında çözümlenmiştir.

2. Masarifat Muhasebesi Defteri Hakkında

Osmanlı Devleti'nin bütçe dengelerinin sağlanması için kendi içerisinde birçok sınıflandırma yapılmasına rağmen, esas olarak gelirler varidat muhasebeciliği, giderler ise masarifat muhasebeciliği olarak ayrılmıştır. Çalışmanın konu sınırı bakımından Başbakanlık Osmanlı Arşivleri'nden temin edilen 4863 gömlek no ve ML.MSF.d. fon kodlu masarifat defterinde, Aydın Sancağı'na bağlı kaza ve nahiyelerdeki memurların maaş ve müteferrik kalemlerden oluşan masraflar kayıtlanmıştır. Defter içeriğinin anlaşılması açısından bilgilendirici bir açılış kaydı ile başlamakta olup, kaydın transkripsiyonu şu şekildedir;

Aydın Eyâletinde kâ'in bi'z-zât idâreolunmakda olan Aydın Sancâğı'nda hâvî olunduğu mâ'lümü'l-esâmi kazâların İki Yüz Elli Dokuz senesi Haziran'ı ibtidâsından nihâyetine kadar bir mâh zarfında bi'l-cümle-i me'mûrine i'tâ olunan mâaş ve mâhiyeleri ile masârîfât-ı müteferrika-i sâ'irenin mikdârı.

Açılış kaydında, belgede, Aydın Eyaletine bağlı Aydın Sancağı'nın kazalarının 1259 (R.) (1843 M.) senesinin sadece Haziran ayına ait memurların maaşları, mahiyetleri ve çeşili masrafların miktarlarının gösterildiğinden bahsedilmiştir.

Masarifat defteri dört yaprak ve sekiz sayfadan oluşmaktadır. İlk ve son sayfaları boş bırakılmıştır. Defterde kayıtlı yerleşim yerlerinin sırası değiştirilmeden belgedeki haliyle incelenmiştir. Sadece belgedeki muhasebe kayıtlarının daha iyi anlaşılabilmesi amacı ile veriler ve bilgiler tablolaştırılmıştır.

3. Aydın Sancağı Kaza ve Nahiyelerinin Masraflarının Muhasebe Kayıtları

Masarifat defterinde Aydın Sancağı'nın Aydın Güzelhisarı, Köşkdere, Köşk, İnce, Sultanönü, Dallica, Sobuca, Mazun, Dalama, Ayasuluğ, Tire, Bayındır, Birgi, Ödemiş, Keles, Alaşehir, İnegöl, Nazilli, Kuyucak, Karacasu, Balyanbolu, Bozdoğan, Arpaz, Yenipazar, Amasya, Çine, Karpuzlu ve Şahme Kazaları ile Koçak, Çakıllı, Karapınar ve Kıran Nahiyeleri olmak üzere toplam otuz iki yerleşim yerine ait memur maaşları ve çeşitli masraf kalemleri kayıtlanmıştır. Belgede ilk olarak kayıtlanan yerleşim birimi Aydın Güzelhisar Kazası'dır.

3.1. Aydın Sancağı Güzelhisar Kazası Masrafları

Aydın kent merkezi konumundaki Güzelhisar Kazası, sancağın yönetim merkezi olduğu muhasebe defterinden anlaşılmalıdır. Defterin ilk kayıtlarını oluşturan Güzelhisar Kazası'nın üst düzey yönetici memurlarının maaşları, karantina dairesinin masrafları, ihtisab müessesesinin masrafları, neferat (askeri) personelin masrafları ve çeşitli masraf kalemlerinin olduğu kayıtlar bulunmaktadır. Bunların birincisi olan üst düzey memurların maaşları tablo 1a.'da gösterilmiştir.

Tablo 1a. Güzelhisar Kazası Üst Düzey Memur Maaşları

Devletlü Müşir ¹ Paşa Hazretleri'nin mâaşı Fî şehri ² Guruş 67500	İzzetlü defterdâr Mehmed Şâkir Efendi Hazretleri'nin mâaşı Fî şehri Guruş 11250	Bâ-sûret-i müstahdem ³ -i ketebe ⁴ mâhiyeleri ⁵ 2000 Halil İbrâhim Efendin 2000 Halil Hilmi Efendi 1500 Kâtib-i tahrirât ⁶ Mehmed Emîn Efendi 1500 Hasan Tahsin Efendi 1000 Ahmed Raşid Efendi 0700 Mehmed Şükrü Efendi 0500 Nedim Necâti Efendi 9200 1250 Tevkif der aliye mâaş-ı İbrahim 7950	Nazır-ı defter -i nüfus ⁷ Hâcı Hüdâverdi Bey Mâaşı Fî şehri Guruş 500	Nüfus mukayyidi ⁸ Hâcı Nuri Efendi Mâhiyesi Fî şehri Guruş 250
---	---	---	--	--

Tablo 1a'da Aydın Sancağı'nın Güzelhisar Kazası'ndaki üst düzey memurların maaşları gösterilmiştir. Buna göre en yüksek maaşı sancak yöneticisi konumundaki müşir 67.500 gurusluk olarak almıştır. İkinci en yüksek maaşlı yönetici, sancağın mali işlerinden sorumlu olan defterdara, 11.250 gurusluk olarak ödenmiştir. Nüfus nazırı ise 500 gurusluk bir maaş almıştır. Yine nüfus işleri ile ilgilenen mukayyid 250 gurusluk maaş almaktaydı.

Osmanlı Devleti mali sistem içerisinde altı asır boyunca muhasebeyi ve muhasebeciyi önemsemiştir. Bunun en iyi kanıtlarını muhasebe belgelerinde bulmak mümkündür. Bu kanıtlardan bir tanesi bu belgede yer almıştır. Şöyle ki, muhasebe görevini üstlenen kişilerin kayıtları kazada (ki bu kaza merkez kaza niteliğindedir) üçüncü sırada yer almıştır. Maaş olarak da yine kazadaki en yüksek maaş alan üçüncü makamdaki kişilerdir. Belgeye göre kazadaki muhasebe işlerini yedi muhasebeci (katip-ketebe) yürütmekteydi. Bunların arasında en düşük maaş alan 500 gurusluk (ki bu bile nüfus nazırının maaşına denkti) alırken, en yüksek maaş alan ise 2000 gurusluk idi. Yedi muhasebecinin toplam maaşı 9200 gurusluk iken, "İbrahim" ismindeki muhasebecinin maaşından 1250 gurusluk kesildiği (tevkif edildiği) için muhasebecilere toplam 7950 gurusluk bir ödeme yapılmıştır. Aynı kazada karantina dairesinin bulunduğunu Tablo 1b'deki çalışan maaş ve masrafları açıklamaktadır.

Tablo 1b. Güzelhisar Kazası Karantina Memurlarının Maaşları ve Masrafları

Me'mûrîn-i Karantina Mâhiyeleri			
Fî şehri Guruş 0500 Memûrîn-i İbrâhim Ağa 0200 Katib-i İsmâil Ağa 1000 Hekim Hayvanı 1700	Nıgehban ⁹ Fî şehri Guruş 100 Mustafa 100 Mehmed 200	Me'mûrîn-i Kordon Fî şehri Guruş 75 Ahmedme'mûr Ellici başı? 75 Mehmed me'mûr (...) 60 Hüseyin me'mûr ... kızılbaş? 210	Masârif-ı mütea'rifesi Guruş 20 Kordonda revgan-ızeyt ¹⁰ bahâ aded 5 fi 4 08 Kağıd bahâ deste (1.5) fiyat (5) 13 (30) Masârifât-ı irsaliyey-yi evrâkân 41 (30) cânib-i deraliye ¹¹
Yekûn ¹² Bâb 30 Guruş 2151			

¹ Müşir: Maraşel, İdari yönden vali.

² Şehir: 30 günlük süre, bir ay.

³ Müstahdem: Hizmette bulunan, istihdam edilen.

⁴ Ketebe: Yazıcı, Katip, Muhasebeci.

⁵ Mahiye: Aylık.

⁶ Katib-i Tahrirat: Resmi yazışma katibi.

⁷ 1831 yılından sonra eyalet ve sancaklarda nüfus işlerine bakmak üzere nüfus nazırlıkları kurulmuştur. Nazırlık müessesinde defter nazırı, mukayyid ve katipler görev yapardı. Defter nazırlıklarının görevleri, şehirlerde ve bağlı yerleşim birimlerinde doğanları ve yeni yerleşenleri kaydetmek, ölüm ya da başka sebeplerden yerleşim biriminden ayrılanları da kayıtlardan düşmektir (Güneş, 2014: 227).

⁸ Mukayyid: kaydeden kişi, katip.

⁹ Nıgehban: Bekçi

¹⁰ Revgan-ı Zeyt: Zeytin yağı.

¹¹ Deraliye: İstanbul.

¹² Yekûn: Toplam

İlk defa sistemli olarak 1855 yılında Çanakkale’de kurulan karantina sistemi (Sarıyıldız, 2001: 464), içinde tutulan yedi çeşit muhasebe defteri bulunmaktadır. Bu defterleri Uyanıker (2014, 22-23), sandık defteri, gelir defteri, masraf defteri,koçanlı maaş defteri, idari merkezinehesap için tutulan defter, mülhakat ile ilgili olan hesap-I cari defter ve hesap-I cari pusulası şeklinde sıralamıştır. Büyük yerleşim yerlerinde ve riskli alanlarda kurulan karantina idarelerinde ortaya çıkan masraflar, ayrı bir defterde tutulurken, küçük yerleşim yerlerindeki karantina uygulamalarında ortaya çıkan masraflar ziyadesiyle genel masraf muhasebesi kayıtlarının içerisinde rastlanmaktadır.Belgenin bu kısmında da bu duruma örnek kayıtlar sözkonusudur.

Defterin karantina masraflarının yer aldığı kısmında karantina uygulamasında görevli memur maaşları ile çeşitli masraflar kayıtlanmıştır.Memurlar içerisinde en yüksek maaşı veteriner 1000 guruş alırken, en düşük maaşı ise, “Hüseyin” ismiyle kayıtlanan memur almaktadır.Diğer yandan karantina dairesinde yapılan masraflar üç kaleme muhasebeleştirilmiştir.Bunların toplamı 41 guruş olarak kaydedildikten sonra defterin bu kısmının altında karantina ile ilgili bütün masrafların bir aylık toplamı 2151 guruş olarak kayıt altına alınmıştır. Defterin devam eden kısmında ihtisab memurlarının masrafları bulunmaktadır.

Tablo 1c. Güzelhisar Kazası İhtisab Memurlarının Masrafları

Fî şeh Guruş 800 Memûrîn-i Mehmed Ağa 200 Katib Hafız İsmâil Efendi 150 Sarraf ¹³ Mihail <u>100</u> Kol memuru ¹⁴ Ali 1250	Me’ mûrîn-i kolciyân Şehr Guruş 80 Hamdullah 80 Mustafa 80 Mahmûd <u>80</u> Ömer 320	Me’ mûrîn-i zindân ¹⁵ Fî şeh Guruş 80 Cemali me’ mûr-ı bâb-ı Tire 80 Mustafa bâb-ı Sobuca 80 Mehmed me’ mûr-ı bâb-ı Nazilli 80 Ahmed me’ mûr-ı bâb-ı Atça <u>50</u> Ali Yamağı? 370	Kantar ve killeciyân ¹⁶ Fî şeh Guruş 70 Mustafa 70 Hüseyin 60 Kileci Hacı Hüseyin <u>60</u> Hafız Ömer 260
Me’ mûrîn-i zikr-i atî kazâ ve nâhiye Fî şeh 150 Kazâ-yı Köşk ve Köşk deresi Hacı Mustafa		Masarifat Müteferrikası Guruş 60 Kağıt baha Aded 1 (fi 60 kuruş) 70 defter baha Aded 4, (fi 17.5 kuruş) <u>14</u> Mürekkeb Dirhem 100 fi 40 kalem-i çubuk adet 20 144	
Yekûn Guruş 2494			

“Memûrîn İhtisâb Mâhiyeleri” bilgisi ile başlayan kayıtlarda en yüksek memur maaşının 800 guruş ile kayıtlanan ve ihtisab müessesinin başı niteliğindeki kişiye ödenmiştir.Belgeye göre en yüksek ikinci maaşı muhasebeci niteliğindeki katip almaktadır. Katibin maaşı 200 guruş olarak muhasebeleştirilmiştir. Kolciyanlar dört kişi olup bunların maaşları toplam 320 guruştur.Beş zindan memurukayıtlanmış, bunlardan biri 50 guruş dördü ise 80’er guruş maaş almaktadırlar. Belgenin devamında killeci ve kantar görevlileri de dört kişi olarak kayıt altına alınmıştır. Bunlardan ikisi 70 guruş maaş alırken diğer ikisi ise 60 guruş maaş almaktaydılar.

Belgenin devam eden kısmında Köşk ve Köşkderesinin önde gelen memuru olan “Hacı Mustafa” ismindeki kişiye ödenen 150 guruş maaş ile çeşitli masrafların kayıtları

¹³ Sarraf: Değerli maden ve kağıtları alıp satan kişiler

¹⁴ Kol memuru: Güvenlik görevlisi

¹⁵ Zindan: Cezaevi, Suçluların konulduğu yer altı hapisanesi.

¹⁶ Killeciyan: Sıvı şeyleri ölçen kişiler.

gösterilmiştir. “Masarifat Müteferrikasi” bilgi notu ile 1 adet kağıt 60 guruş, tanesi 17,5 guruş olan 4 adet deftere 70 guruş ve 20 adet çubuk kalemli tanesi 100 dirhemden 14 guruşa mürekkebe alınmış ve bunların toplamı 144 guruş olarak kayıtlanmıştır. En sonunda ise 144 guruş olarak ihtisab memurlarının masrafları yekünlenmiştir. Sözkonusu kayıtların bu derece açıklanması muhasebe kavramlarından tam açıklama kavramına örnek teşkil etmektedir. Günümüzden yaklaşık iki asır önce kayıtlanan masrafların detaylı bir şekilde açıklanması tam açıklama kavramının yanı sıra önemlilik kavramını da ilgilendirmektedir.

Belgenin ikinci sayfasının devamında Güzelhisar Kazası'nın askeri personelinin masrafları yer almaktadır.

Tablo 1d. Güzelhisar Kazası Askeri Personelin Masrafları

Süvâriyan ¹⁷				Piyadegan ²¹			
Fî şehir	Neferen ¹⁸	Fi kuruş		Fî şehir	Nefer	fi kuruş	
Guruş				Guruş			
00500	01	Yüzbaşı	minhû ¹⁹	0200	01	Çâvuş	minhû
00300	01	Mülâzım ²⁰	minhû	4800	64	Neferât	75
12450	83	Neferât	150	5000	65		
13250	85						
Yekûn							
Guruş18250							

Defterde, “Müstehdem neferat mahiyeleri” kaydı ile askeri hizmette bulunan kişilerin masrafları kayıtlanmıştır. Süvari ve piyade olmak üzere iki kısımda kaydedilen askeri personelden en yüksek maaşı yüzbaşı rütbesindeki kişi 500 guruş olarak almaktadır. İkinci ve üçüncü en yüksek, 300 guruş ve 200 guruş maaş alan kişilerdir. Neferat olarak kayıtlanan askerlerden atlı olanlar 83 kişi olup, bunlara 150'şer guruştan toplam 12450 guruş maaş ödenmiştir. Yaya olan 64 askere ise 75'şer guruştan toplam 4800 guruş maaş ödenmiştir. Belgeye göre atlı askeri personelin toplam maaşı 13250, yaya askeri personelin ise 5000 guruş olmak üzere kazadaki askeri personele aylık toplam 18250 guruş olarak yapılan ödeme “yekûn” hanesinde muhasebeleştirilmiştir. Belgenin devamında ise posta hayvanat müdürünün ve sandık emininin maaşları kayıtlanmıştır.

Tablo 1e. Güzelhisar Kazası Posta Müdürü ve Sandık Emini Maaşları

Posta Hayvanâtı Müdürü Ali Ağa mâhiyesi	Sandık emini ²² haymacı mâhiyesi
Fî şehir	Fî şehir
Guruş	Guruş
250	500

Tablo 1e'ye göre posta hayvanat müdürüne 250 guruş ve sandık eminine 500 guruş maaş verilmiştir. Devam eden kısımda çeşitli masraflar kayıtlanmıştır.

¹⁷ Süvariyan: Atlı askerler

¹⁸ Nefer: Asker

¹⁹ Minhû: Ondan, Onun

²⁰ Mülâzım: Teğmen.

²¹ Piyedayan: Yaya askerler.

²² Sandık Emini: Veznedar.

Tablo 1f. Güzelhisar Kazası Çeşitli Masraflar

Guruş 576 İzmir'e iki def'ada gönderilen dokuz yük hazinenin mâ sürücü bargir ²³ ücretleri masârifât-ı vakı'a-yı bendiyesi ve teslimiye me'mûrlarının harcırâhı. Mâ sürücü ücret-i bargir re's (12) sâat (24) Fi guruş(2) 036 Bahâ ²⁴ - yı torba aded (18) Fi guruş (2) 036 Bahâ-yı keçe 18 2 107 Bahâ-yı resen 72 1.50 52.50 Kiselik ²⁵ kir-pâs tob (7.50)7 045 ücret-i bendiye? Yük (9) 5 200 Teslimiye me'mûru Yusuf Ağa'ya (100) ve Ahmed Ağa'ya (100) verilen harcırâh 005.50 Kiselerin ücret-i üstadiyesi ²⁶ 1059	Defter-i kalem odasıyla mâl sandığı odasından sarf olunan kırtasiye bahâsı Guruş 220 Bir yüzlü battal deste (11) fiyat (20) 144 İki yüzlü battal 06 24 100 Zarflık 20 05 070 ... 14 05 18 Lâl ²⁷ Hokka 1.5 12 40 Mürekkeb Aded (1) 00 032 Mühür mumu Deste(1) 00 32.50 Mücellid defter bahâ(1) 0 00 005 Battal örtüsü 5 01 088 Defter ve evrâk muhafazâsı için sandık bahâAded (2)Fi Guruş (44) 053Evrâk ve defter vaz'ı için torba aded (30) Figuruş (1) 802.50
Li-Maslahatıhi bâ'zı kazâ ve mahall-i sâ'ireye iğrâm olunan sürücüânın bargir ücretiyle yedlerine i'tâ olunan harcırâh Guruş Bargir-Re's Sâat Fi guruş 96 1 24 2 Mukteziye ²⁸ gidip gelme 10 0 0 0 Merkûme harçlık 32 1 8 2 Tire kazâsına gidip gelme 48 1 12 2 Ödemiş kazâsına gidip Gelme 06 0 00 0 Merkûme harçlık 192 3 44 2	Bâ'zı masârfı müteferrikanin mikdârı Guruş 67,50 Mahbûshâne kandillerine revgan-ı zeytin Kıyye ²⁹ 13.50 Fi guruş 5 180 Bikes ³⁰ mahbûshânesine i'tâ olunan nân ³² bahâ Nefer 20 beher nan 12 para esam 30 117Gurebadan iki nefer müteveffa ³³ ya masârif-ı teçhiz vetekfin 364.50 250 İskân üzere emlak aşârlarına firâr edenlerin iadesine memur Tatar Şahin Ağa'ya harcırâh 614.50
Geçmiş elli sekiz senesi revgan-ı zeyt a'sâr hasılası vaz' olunan küb ve mağaz icârı Küb Aded 9 Vaz' olunan revgan-ı zeyt Kiye beherisine icâr bâb 48 1075 Guruş 107.50 İcâr-ı küb 055İcâr-ı mekkâre ³⁴ bâb (1) 162.50	Posta tatarları ³⁵ nin râkib oldukları hayvât ücretleri Guruş 608Tatar merkûmeye keşid olunan hayvânât Guruş Def'â Re's Sâat Guruş 240 5 3 8 2 Tire tarafına 240 5 3 8 2 Nazilli tarafına 480 Zuhûrât çantalarla keşide olunan keşide olunan hayvan Guruş Def'â Re's Sâat Guruş 64 4 4 8 2 Tire tarafına 64 4 4 8 2 Nazilli tarafına 128
Yekûn Guruş3438.50	
Yekûn Guruş 114534 Bâb 10	

²³ Bargir: Yük taşıyan, Beygir.

²⁴ Baha: Bedel.

²⁵ Kise: Küçük torba.

²⁶ Üstadiye: İşçilik.

²⁷ Lal: Kırmızı renkli mürekkep.

²⁸ Mukteziye: Gerekli olan, icab eden.

²⁹ Kıyye: Ağırlık ölçüsü

³⁰ Bikes: Kimsesiz.

³¹ Bikes: Kimsesiz.

³² Nan: Ekmek.

³³ Müteveffa: Müslüman olmayan, ölmüş kimse.

³⁴ Mekkare: Yük taşıyan hayvanlar.

³⁵ Posta tatarları: Ülkede haberleşmeyi sağlayan kişiler.

Tablo 1f’de Güzelhisar Kazası’nda ortaya çıkan çeşitli masraflar gösterilmektedir. Tablo da harcırah, zarlılık ve kecenin yer aldığı masraf kalemleri belirli bir düzenden bağımsız olarak kayıt altına alınmıştır. En yüksek masraf kalemi, 576 guruş olan İzmir’e giden memurların harcırahi olurken, en düşük masraf kalemi ise 5 guruş ile battal örtüdür. Masraf kalemlerinin kayıtları belgede devam etmektedir.

Tablo 1f.’de diğer kazalar arasında beygirlerle gidip gelenlere ödenen harcırah tutarları ile çeşitli kalemlerde harcanan tutarlar kaydedilmiştir. Osmanlı Devleti’nin muhasebe sisteminin ayrıntılı olarak tutulduğunun iyi bir göstergesi olan harcırah tutarlarında beygirlerin saat ücreti, kaç saat çalıştıkları, kaç adet beygirin görev yaptığı ve bunun karşılığında ne kadar aldıkları muhasebe kayıtlarında yer almıştır. Belgenin devam eden kısmında geçmiş yıllardan aktarılan zeytin yağları da kayıtlanmıştır. Aktarılan zeytin yağları ve çeşitli masraflar karışık şekilde gösterilmiştir. Aydın Sancağı Güzelhisar Kazası’na ait çeşitli masrafların toplamı 3438.50 guruş olarak kayıtlanmıştır. Diğer yandan bütün kazanın masrafları 114.534 guruş olarak muhasebeleştirilmiştir. Belgede ayrıca küçük de olsa toplama işlemi hatası bulunmaktadır. Kazanın bütün masraf toplamları alınırken 0,5 guruş fazla hesaplanmıştır. Bu fazla toplamanın kaynağı çeşitli masraflardadır. Çeşitli masrafların toplamı 3438,5 guruş olduğu halde genel toplama 3439 guruş olarak aktarılmıştır. Defterin devam eden kısmında Köşkderesi Kazası’nın masrafları kayıtlanmıştır.

3.2. Köşkderesi Kazası Masrafları

Tablo 2. Köşkderesi Kazasının Masrafları

Nüfus Müdürü	Müstahdem Neferâtı Mâhiyesi
Hüseyin Efendi mâhiyesi	Piyadegân
Fî şehri	Fî şehri
Guruş	Guruş Neferen
100	0200 1 Çavuş Fî gurusu minhû
Kazâ-yı minhû gurusu 50	1050 14 Neferât 75
Kazâ-yı Köşk gurusu 20	1250 15
Kazâ-yı Dallica gurusu 30	
Yekûn	
Guruş 1350	

Köşkderesi Kazası’nın masrafları nüfus müdürünün ve askeri personelin maaşlarından oluşmaktadır. Tablo 2’de gösterildiği üzere nüfus müdürü üç yerleşim yerinin sorumluluğuna sahiptir. Köşkderesi, Köşk ve Dallica Kazalarından almış olduğu maaşlar sırasıyla 50 guruş, 20 guruş ve 30 guruş olup, toplam maaşı 100 guruş olarak kayıtlanmıştır. Diğer yandan askeri personel olarak kazada 15 piyade neferi bulunup, bunlardan çavuş olan 200, 14 nefer 75’er gurusu maaş almaktadır. Kazanın askeri personelinin maaşlarının toplamı 1250 guruş, kazanın toplam genel masrafları da 1350 guruş olarak muhasebeleştirilmiştir. Belgenin devam eden kısmında Köşk Kazası masrafları kayıtlanmıştır.

3.3. Köşk Kazası Masrafları

Tablo 3. Köşk Kazası Masrafları

Müstahdem Neferât Mâhiyesi	
Süvâri	Piyadegân
Neferen	Neferen
1 Fî gurusu minhu	8 Guruş 75
Fî şehri	Fî şehri
Guruş	Guruş
150	600
Yekûn	
Guruş 750	

Köşk Kazası'nda sadece askeri personel maaşlarına ait giderler kayıtlanmıştır. Buna göre süvari ve piyade askerlerden oluşan kayıtlardan 1 süvari asker 150 guruş maaş almakta, 8 piyade askeri ise 75'er guruş maaş almaktadır. Kazanın toplam askeri masrafları 750 guruş olarak muhasebeleştirilmiştir. Masraf defterinin devam eden kısmında İnce Kazası masrafları bulunmaktadır.

3.4.İnce Kazası Masrafları

Tablo 4. İnce Kazası Masrafları

Nüfus müdürü Hafız Hüsseyin mâhiyesi	Me'mûrîn ihtisâb Mehmed Ağa mâhiyesi	Müstâhdem neferâtı mâhiyeleri
Fî şehri Guruş 40	Fî şehri Guruş 200	Fî şehri Guruş Neferen Fî guruş 0150 1 Süvâri minhû 1125 15Piyadegân 75 1275 16
Yekûn Guruş1515		

İnce Kazası'nın masrafları, nüfus müdürünün 40 guruşluk maaşı, ihtisab memurunun 200 guruşluk maaşı ve 1 süvarinin 150 guruş, 15 piyadenin de 75'er guruştan toplam 1125 guruşluk maaşları olarak üç grupta kaydedilmiştir. Bütün kazanın masrafları da yekûn kısmına 1515 guruş olarak muhasebeleştirilmiştir. Defterde İnce Kazası masraflarından sonra Sultanönü Kazası masraflarına ait kayıtlar bulunmaktadır.

3.5.Sultanönü Kazası Masrafları

Tablo 5. Sultanönü Kazası Masrafları

Nüfus müdürü Hafız Hasan mâhiyesi	Me'mûrîn ihtisâb Mehmed Ağanın mâhiyesi	Müstâhdem neferâtı mâhiyeleri
Fî şehri Guruş 40	Fî şehri Guruş 150	Fî şehri Guruş Neferen Fî guruş 0150 1 Süvâri minhû 150020 Piyadegân 75 1650 21
Yekûn Guruş1840		

Sultanönü Kazası masrafları da İnce Kazası masrafları gibi üç kısımda kayıtlanmıştır. Birinci kısımda nüfus müdürünün 40 guruş olan maaşı, ikinci kısımda ihtisab memurunun 150 guruşluk maaşı bulunmaktadır. Üçüncü kısım askeri personelin maaş ödemelerine aittir. 1 süvarinin maaşı 150 guruş, 20 piyadenin ise 75'er guruştan toplam 1500 guruşluk maaşları kayıtlanmıştır. Kazanın toplam askeri personeline ödenen maaş, 1650 guruş iken, kazanın bir aylık masrafları ise, 1840 guruş şeklinde muhasebeleştirilmiştir. Belgenin devam eden kısmında Dallica Kazası'nın masrafları yer almaktadır.

3.6.Dallica Kazası Masrafları

Tablo 6. Dallica Kazası Masrafları

Müstâhdem neferât mâhiyeleri		
Fî şehri Guruş	Neferen	Fî guruş minhû
0150	01 Süvâri	
090012	Piyadegân	75
1050	13	

Dallica Kazasında sadece askeri personele ait maaşlar yer almıştır. 1 süvarinin maaşı 150 guruş, 12 piyadenin maaşı 75'er guruştan 900 guruş olarak kayıtlanmıştır. Kazanın toplam masrafı ise, 13 askeri personelin 1050 guruşluk maaş ödemesi olarak muhasebeleştirilmiştir. Belgede kayıtlanan bir sonraki kaza Sobuca Kazası'dır.

3.7.Sobuca Kazası Masrafları

Tablo 7. Sobuca Kazası Masrafları

Nüfus müdürü Velî'üddin efendi mâhiyesi	Me'mûrîn-i ihtisâb	Karantina me'mûru Hasan Ağa mâhiyesi
Fî şehir Guruş 200 Kazâ-yı minhû gurus 150 Kazâ-yı Mazun gurus 50	Guruş 500 Me'mûr Osmân Ağa 100 Katib Abdurrahman Efendi 085 Kolcu Ahmed 080 Diğeri Ali 080 Diğeri Mestan 070 Diğeri Hafız Ahmed <u>060</u> Diğeri Veli 975	Fî şehir Guruş 120
Müstâhdem neferât mâhiyeleri	Masarıfât-ı müteferrikası	
Fî şehir Guruş Neferen Fî gurus 0200 1 Çavuş-ı süvâri minhû 0600 4 Nefer-i süvâri 150 <u>1500</u> 20 Neferât-ı piyadegân 75 2300 25	Guruş 20 İmam evi icârı <u>75</u> redif esliha odaları icârı Fî gurus 25 bâb 3 95	
Yekûn Guruş3690		

Sobuca Kazası masraflarının muhasebe kayıtlarına göre en yüksek tutarlı masraf kalemi, ihtisab memurunun maaşıdır. En düşük masraf kalemi ise, çeşitli masraflar kısmındaki imamın evinin icarına ödenen 20 gurusluk tutardır. Sobuca Kazası'nın diğer masrafları, nüfus müdürünün 200 gurus olan maaşı, ihtisab memurluğunun kalan 6 çalışanına ödenen 775 gurusluk maaş, karantina memuruna ödenen 120 gurus maaş, askeri personele ödenen 2300 gurus olan toplam maaş ve çeşitli masrafların kalan 75 gurusluk masrafıdır. Kazanın toplam masrafı ise yekûn hanesinde 3690 gurus olarak muhasebeleştirilmiş olup belgede kayıtlanan bir sonraki kaza Mazun Kazası'dır.

3.8.Mazun Kazası Masrafları

Tablo 8.Mazun Kazası Masrafları

Müstâhdem neferât mâhiyeleri
Piyadegân Neferen7Fî gurus 75 Fî şehir Guruş 525

Daha önce Sabuca Kazası muhasebe kayıtlarında nüfus memurunun Mazun Kazası için de görevli olduğu kayıtlanmıştı. Bu kısımda kaza ile ilgili sadece askeri personel maaşları gösterilmiştir. 7 piyade askerin 75'er gurus olan maaşlarının toplamı 525 gurus olarak muhasebeleştirilmiştir. Defterin devam eden kısmında Karahayıt nam-ı diğer Dalama Kazasına aittir.

3.9.Dalama (Karahayıt) Kazası Masrafları

Tablo 9.Dalama (Karahayıt) Kazası Masrafları

Nüfus müdürü Osman Efendi mâhiyesi	Me'mûrîn-i ihtisâb	Müstâhdem neferâtı mâhiyeleri
Fî şehir Guruş 65	Fî şehir Guruş 80 Me'mûr Ahmed Ağa 60 Kolcu İbrâhim <u>50</u> Diğeri Hüseyin 190	Fî şehir Guruş Neferen Fî gurus 300 2 Süvâri 150 <u>900</u> 12 Piyadegân 75 1200 14
Yekûn Guruş1455		

Dalama kazasının masraflarının tamamı kazada görev yapan memurlara ödenen maaşlardan oluşmaktadır. Üç kısımda kayıtlanan memur maaşlarının birinci kısmında nüfus müdürüne ödenen 65 guruş, ikinci kısımda ihtisab memurluğundaki üç kişiye ödenen 80, 60, 50 guruşluk ödemelerin muhasebe kayıtları yer almıştır. Üçüncü kısım kayıtları, 14 kişi olan askeri personel maaşlarından oluşmaktadır. Askeri personellerden 2 süvariye 300 guruş ve 12 piyadeye 900 guruş olmak üzere toplam 1200 guruş ödenmiştir. Böylece kazadaki memurların masraflarının toplamı 1455 guruş olarak muhasebeleştirilmiştir. Devam eden kısımda Koçak Nahiye³⁶si masrafları yer almıştır.

3.10. Koçak Nahiyesi Masrafları

Tablo 10. Koçak Nahiyesi Masrafları

Me'mûr-ı ihtisâb Süleymân Ağa mâhiyesi	Müstahdem neferât mâhiyesi
Fî şehri Guruş 50	Piyadagân Neferen (7) Fî şehri Fî guruş (75) Guruş 525
Yekûn Guruş 575	

İhtisab memuru ve askeri personelin maaşlarından oluşan Koçak Nahiyesinin masrafları belgede iki kısımda kayıtlanmıştır. Birinci kısımda ihtisab memurunun maaşı 50 guruş, ikinci kısımda toplam askeri personelin maaşı 525 guruş olarak gösterilmiştir. Askeri personel 4 neferden oluşmakta ve her birinin maaşı 75 guruştur. Nahiye'nin toplam masrafı 575 guruş olarak muhasebeleştirilmiştir. Belgede kayıtlı bir sonraki yerleşim birimi Çakıllı Nahiyesinin masraflarıdır.

3.11. Çakıllı Nahiyesi Masrafları

Tablo 11. Çakıllı Nahiyesi Masrafları

Krantina me'mûru Rızâ Efendi mâhiyesi	Müstahdem Neferâtı mâhiyesi
Fî şehri Guruş 300	Süvârî Neferen (1) Fî şehri Fî guruş (minhû) Guruş 150
Yekûn Guruş 450	

Çakıllı nahiyesinin masrafları 300 guruş olan karantina memurunun maaşı ile askeri personelin toplam 150 guruş olan maaşından oluşmaktadır. Sadece iki memur maaşından oluşan nahiye masraflarının toplamı, 450 guruş olarak muhasebeleştirilmiştir. Belgenin devamında Karapınar Nahiyesinin masrafları kayıtlanmıştır.

3.12. Karapınar Nahiyesi Masrafları

Tablo 12. Karapınar Nahiyesi Masrafları

Müstahdem Neferâtı mâhiyesi	
Süvârî Neferen (1) Fî şehri Fî guruş (minhû) Guruş 150	Piyadagân Neferen (10) Fî şehri Fî guruş (75) Guruş 750
Yekûn Guruş 900	

³⁶Nahiye: Bucak, ilçe ile köy arası yerleşim yeri.

Karapınar Nahiyesi'nin masrafları sadece 11 neferin maaşından oluşmaktadır. Askerlerden biri süvari olup maaşı 150 guruş olarak kayıtlanmış iken geriye kalanlar piyade olup, herbirinin maaşı 75 guruştan toplam 750 guruş olmuştur. Nahiyenin toplam masrafı ise yekün hanesinde 900 guruş olarak muhasebeleştirilmiştir. Bir sonraki kısımda Ayasuluğ Kazası'nın masrafları yer almaktadır.

3.13. Ayasuluğ Kazası Masrafları

Tablo 13. Ayasuluğ Kazası Masrafları

Müstahdem Neferât mâhiyesi		
Fî şehir		
Guruş	Neferât	Fî Guruş
0450	3 Süvâri	150
0900	12 Piyadegân	75
1350	15	

Ayasuluğ Kazası'nın toplam masrafı 12 askerin 1350 guruş olan maaşlarıdır. Askerlerden, üçü süvari olup 150'şer guruştan 450 guruş maaş almışlardır. Geriye kalan 12 piyade askerin ise maaşları 75 guruş olup toplam 900 guruş olarak kayıt altına alınmıştır. Belgenin devamında bölgenin en büyük yerleşim birimlerinden olan Tire Kazası masrafları yer almaktadır.

3.14. Tire Kazası Masrafları

Tablo 14. Tire Kazası Masrafları

Nüfus me'mûru	Me'mûrîn-i ihtisâb	Poata hayvanâtı	Müstahdem Neferâtı mâhiyesi
Mehmed Efendi mâhiyesi	Fî şehir	müdürü Yusuf Ağa mâhiyesi	Fî şehir
Fî şehir	Guruş	Fî şehir	Guruş
Guruş	500 Me'mûru Tayfur Ağa	Guruş	Neferîn
150	300 Kâtib Ahmed Efendi	200	0300 1 Mülâzım-ı süvâri 000
	100 Kolcu Mustafa		0200 1 Çavuş-ı süvâri 000
	100 Hacı Mehmed		2850 19 Neferât-ı süvâri 150
	100 Diğeri Aşık		<u>457561</u> Neferât-ı piyadegân 075
	100 Diğeri Süleymân		7925 82
	100 Diğeri Hasan		
	<u>100</u> Diğeri Yahudi		
	1400		
Masarîfât-ı müteferrikası			
Bâzı mahall icarı	Ücret-i bargir		
Guruş	Fî şehir		
25.50 Fahişeler mahbûsu için imâm? evi icârı	Guruş		
<u>18</u> İhtisâb ikâmesi olan mahal icârı	334 Posta tatarlarının râkib oldukları bargir ücreti*		
43	<u>090</u> Bâ tahrîrât-ı müşîri gelen giden sürücülerhayvânât ücreti Bayındır cânibine mürûr424	Fî guruş Bargir Sa'ât Fî guruş	
		90 15 3 2	
	*Guruş Def'â Bargir Sa'âtFî guruş		
	240 5 3 8 2 Aydın'a		
	032 2 2 8 2 Aydın'a		
	<u>06243 42</u> Bayındır'a		
	334 00 0 0		
Masarîfât-ı kırtasiye	Masârîfât-ı Mahbûshâne		
Guruş	Guruş		
30 Battal ³⁷	56 Bahâ-yı nân ³⁸ aded (28) Fiyat (8)		
18 Zarflık	07.50 Bahâ-yı revgan-ı zeyt kıyye (1.5) Fî guruş 5		
<u>07.50</u> Mühür mumu bahâ (6) 10 1	<u>11.50</u> Zincir ta'miri		
55.5	75		
Yekün			
Guruş597.5			
Yekün			
Guruş10272.50			

³⁷ Battal: İşi bitmiş resmi belgelerin konduğu torbalar.

³⁸ Nan: Ekmek.

Tire Kazası Osmanlı Devleti'nin idari taksimatında her zaman önemli bir yere sahipti. Bazen kaza bazen sancak konumunda olan Tire Kazası'nın devlet içerisindeki önemi muhasebe kayıtlarından da anlaşılmaktadır. Kazanın masraf muhasebesi kayıtları genel olarak iki ana sınıflama ile kaydedilmiştir. Bunlardan birincisi kazada yer alan memur maaşları, ikincisi ise kazanın çeşitli idari birimlerinin masraflarıdır. Birinci kısım dört alt kısımda kayıtlanmıştır. Kayıtlardan birincisi nüfus memurunun 150 guruşluk maaşı, ikincisinde 8 çalışanı ile ihtisab memurluğunun toplam 1400 guruşluk maaşları, üçüncü alt kısımda posta hayvanlarının müdürü olan çalışana ödenen 200 guruşluk maaş ve son olarak toplam 7925 guruş olan askeri personele ödenen maaşlardır. Dördüncü gruptaki asker sayısı 82 olup, bunların içerisinde en yüksek maaşı günümüz teğmen karşılığı olan süvari mülazımının 300 guruşluk maaşı yer almaktadır. Askeri personel içerisinde en düşük maaşlı olanlar 61 nefer olan piyadelerin 75 guruşluk maaşlarıdır. Bunların maaş toplamı 4575 guruş olarak kayıtlanmıştır. Diğer askeri personellerden, 1 süvari çavuş 200 guruş, 19 süvari nefer ise 150'şer guruş olarak aldıkları toplam 2850 guruş kayıt altına alınmıştır.

Defterin Tire Kazası masraflarının kayıtlandığı ikinci kısımda çeşitli kiralar, beygir ücretleri, kırtasiye masrafları ve mahpushane masrafları bulunmaktadır. Bu kısmın ilk kaydı olan kira masrafları 25.50 guruş ile fahişe hapishanesine ve 18 guruş ihtisab ikamesi olan bina için harcanmış olup bunların toplamı 43 guruş olarak muhasebeleştirilmiştir. İkinci kısımda yer alan beygirlerin ücretlerinde 334 guruş posta arabasına ve 90 guruş da posta arabacısı olan kişilere harcanmıştır. Bu iki harcamanın toplamı 424 guruş olarak muhasebeleştirilmiştir. Ayrıca posta tatarlarının ayrıntılı çizelgesi de kayıtlanmıştır. "Masarıfat-ı mütefarrikası" başlıklı kısmın üçüncü alt kısmında battala 30 guruş, mühür mumuna da 7.50 guruş olmak üzere toplam 55.50 guruş ödeme yapılmıştır. Belgenin kaza ile ilgili olan son kısmında ise mahpushane için yapılan masraflar kayıtlanmıştır. Mahpushanede, nan için 56 guruş, zeytin yağı için 7.50 guruş ve zincir tamiri için ödenen 11.50 guruşun toplamı 75 guruş olmuştur. Böylece çeşitli masrafların toplamı, 597.50 guruş ve bütün kazanın toplamı da 10272.50 guruş olarak muhasebeleştirilmiştir. Belgenin devamında Bayındır Kazası masrafları bulunmaktadır.

3.15. Bayındır Kazası Masrafları

Tablo 15. Bayındır Kazası Masrafları

Nüfus müdürü Mehmed Efendi mâhiyesi Fî şehri Guruş 300	Me'mûrîn-i ihtisâb Guruş 400 Me'mûr Nazîf Ağa 300 Katib Mehmed Efendi 075 Kolcu Ahmed 075 Ve diğeri Mustafa 075 Diğeri Hazelmîd? 075 Diğeri Yohan? 1000	Posta bargirleri müdürü Ahmed Ağa'nın mâhiyesi Fî şehri Guruş 200	Müstâhdem neferât mâhiyeleri Fî şehri Neferen Guruş 0300 1 mülâzım sîvârî minhû 3600 24 neferât- 1 sîvârî 150 2850 38 neferât-1 Piyadegân 75 6750 63
Masârîfât-ı Mûtea'rîfe			
İzmir ve Tire'ye giden posta tatarlarının rakib oldukları bargir ücreti Guruş Def'a BargirSâatFî guruş 3605 3 12 2 İzmir'e 0724 3 03 2 Tire'ye 432		Masârîfât-ı kırtasiyenin mikdârı Guruş 42 Bahâ-yı kâğıd deste (7) Fî guruş (6) 20 Mürekkeb Hokka (200) minhû 02 Bahâ-yı rîk 64	
Masârîfât-ı mahbûshâne Guruş 30 Kandiller için revgan-ı zeytin Kıyye (6) Fî guruş 5 48 Bahâ-yı nân-i aziz aded (192) bâb (10) 78		İhtisâb-ı mahallinin iki aylık icârı Guruş 25 Mayıs 25 şehir-i minhû 50	
Yekûn Guruş624			
Yekûn Guruş8874			

Bayındır Kazası masrafları, memur maaşları ve çeşitli masraflardan oluşmaktadır. Memurlardan nüfus müdürü 300 guruş, altı kişi olan ihtisab memurlarının toplam maaşları 1000 guruş ve posta beygirlerinin müdürü de 200 guruş almaktadır. Askeri personel olarak 63 kişinin maaş aldığı kazada en yüksek maaşı teğmen rütbesi ile süvari mülazımı 300 guruş, en düşük maaş ise piyade askerlerinin 75 guruş olan maaşıdır. Askeri personelin 6750 guruş olan toplam maaşları içerisinde 24 süvari askeri 150'şer guruş maaş almaktadırlar.

Bayındır Kazasının çeşitli masrafları, 432 guruş olan posta beygirlerinin ücreti, 64 guruş kırtasiye masrafı, 78 guruş mahbushane masrafı ve ihtisab mahallinin iki aylık kirası olan 50 guruştan oluşmaktadır. Kazanın çeşitli masraflarının toplamı 624 guruş olarak, kazanın bütün toplamı ise 8874 guruş olarak muhasebeleştirilmiştir. Belgede kayıtlanan bir sonraki kaza ise Birgi Kazası'dır.

3.16. Birgi Kazası Masrafları

Tablo 16. Birgi Kazası

Nüfus Müdürü Mehmed Selim Efendi mâhiyesi Fî şehri Guruş 280*	Me'mûrîn-i İhtisâb Fî şehri Guruş 400 Me'mûr Mehmed Ağa 200 Katib Hasan Efendi 080 Kolcu Abdurrahman 080 Diğeri Hasan 080 Diğeri Hâfız 840	Müstâhdem neferâtı mâhiyeleri Fî şehri Guruş Neferen 0200 01 Çavuş süvâri minhû 1350 09 Neferât- ı süvâri 150 270036 Neferât-ı piyadegân075 4250 46	Masârifât-ı müte'arife Guruş 18 İhtisab-ı mahalli icârı 100 İzmir giden akçelik bargir ücreti Re's 2 Guruş50 010 Akçe-yi mezbûr için torba aded 2 guruş 5 004 Bahâ-yı rişte Aded 4Guruş 1 030 Mahbûshâneye revgan-ı zeytin kıyye 6 Fî guruş 5 062 Bî kes mâhbusâna verilen nân aded 248 Fiyât 10 224
Yekûn Guruş 5594			

Birgi Kazası'nın masrafları nüfus 280 guruşluk maaşı ile kayıtlanmıştır. Birgi Kazası'nda kayıtlı olan nüfus müdürü Mehmed Selim Efendi, bu maaşın 100 guruşunu Birgi Kazası için, 60 guruşunu Keles Kazası için ve 120 guruşunu da Ödemiş Kazası için almaktadır. Birgi Kazası'nın ihtisab memurlarının maaşlarının toplamı 840 guruş, askeri personelin maaşlarının toplamı, 4250 guruştur. Kazadaki toplam askeri personel sayısı 46 nefer olup, bunun 1'i çavuş, 9'u süvari askeri, 36'sı ise piyade askeridir. Askerlerin maaşları sırası ile 200, 150 ve 75'er guruştur. Kazanın son masraf kısmı herkesin bildiği masraflar olarak, kayıtlanan 224 guruşluk çeşitli harcamalardır. Kazanın toplam masrafı, 5594 guruş olarak muhasebeleştirilmiştir. Belgenin devam eden kısmında Ödemiş Kazası masrafları yer almaktadır.

3.17. Ödemiş Kazası Masrafları

Tablo 17. Ödemiş Kazası Masrafları

Me'mûrîn -i ihtisâb Guruş 600 Me'mûr İsmâil Ağa 150 Kâtib Tâhir Efendi 120 Sarraf Tenayil Zimmî 200 İbrâhim me'mûr-ı karye-i Bademiyi 175 İsmâil memur-ı karye-i Adalı 120 Kolcu Süleymân 080 Diğeri Ahmed 080 Diğeri Mehmed 080 Ve Ali 080 Diğeri Süleymân 050 Diğeri Mehmed 1735	Müstâhdem neferâtı mâhiyeleri Fî şehri Guruş Neferât 0200 01 Çavuş süvâri 1350 09 Neferât- ı süvâri 2625 35 Neferât-ı Piyadegân 4175 45	Masârifât-ı müte'arife Guruş 40 İhtisab-ı mahalli icârı 250 İzmir giden akçeni bargir ücreti e's 5Guruş 50 105 Akçe-yi mezkûr için torba Aded 4 Guruş 32 20 Band için rişt bahâ Aded 10 Guruş 2 030 Akçe-i mezkûr teslimiyye me'mûr Hüseyin'e verilen harcırah 355
Yekûn Guruş 6265		

Ödemiş Kazası'nın masrafları üç kısımda kayıtlanmıştır. Kayıtların birinci kısmında 1735 guruş olan ihtisab memurluğunun maaşları, ikincisinde 4175 guruş olan askeri personel maaşları ve üçüncü kısmında ise 335 guruş olan çeşitli masraflar kayıtlanmıştır. İhtisab memurluğunda en yüksek maaş 600 guruş, en düşük maaş 50guruştur.Belgeye göre kazada görev yapan asker sayısı 45'dir.Bunun 1 'i çavuş, maaşı 200 guruş, 9'u süvari nefer olup toplam maaşları 1350 guruş ve 35'i piyade neferi olup, toplam maaşları 2625 guruş olarak kayıtlanmıştır.Belgede çeşitli masraflar kısmında kira, beygir ücreti, harcırah gibi masraf kalemleribulunmaktadır.Kazanın toplam masrafları ise 6265 guruş olarak muhasebeleştirilmiştir.DeFTERde kayıtlanan bir sonraki kaza Keles Kazası'dır.

3.18. Keles Kazası Masrafları

Tablo 18. Keles Kazası Masrafları

Müstâhdem neferâtı mâhiyeleri			Bahâ-yı zarflık kâğıd deste 4
Fî şehir	Neferât	Fî guruş	Fî guruş
Guruş	5 Süvâri	150	5
750			Guruş
<u>112515</u>	Piyâdegân 75		20
1875	20		
Yekûn			
Guruş1895			

Keles Kazası'nda masraf kaydı olarak sadece askeri personel ve toplam 20 guruş olan bir kalem masraf gösterilmiştir.Askeri personelin sayısı 20 olup, bunların 5'i süvari asker, 15'i ise piyade askerdir.Süvari askerler 150 guruş alırken, piyade askerler 75 guruş almaktadırlar.Kazanın toplam askeri harcaması 1875 guruş, bütün masraflarının toplamı ise 1895 guruş olarak muhasebeleştirilmiştir. Devam eden kısımda Alaşehir Kazası'nın maaşları kayıtlanmıştır.

3.19. Alaşehir Kazası Masrafları

Tablo 19.Alâşehir Kazası Masrafları

Nüfus müdürü	Me'mûrîn-i İhtisâb	Müstâhdem neferât mâhiyeleri	Masârîfât-ı müte'arife
Mehmed Efendi	Guruş	Fî şehir	Aydın'a giden üç yük hazinenin masârîfı
mâhiyesi	300 Me'mûr Mustafa Ağa	Guruş Neferât Fî guruş	Guruş
Fî şehir	100 Kâtib Latîf Efendi	0300 01 Mülâzım süvâri 000	150 Ücret-i bargir Re's 3 Sâat 25 Fî guruş 2
Guruş	080 Kolcu Mustafa	2400 16 Neferât- ı süvâri 150	024 Bahâ-yı torba Re's 6 fiyat 4
75	080 Ve Ahmed	0200 01Çavuş-ı Piyadegân 200	028 Bahâ-yı rişt Aded 14 2
	080 Ve diğer Mustafa	<u>270036</u> Neferât-ı Piyadegân 75	031.50 Bahâ kiselik kir- pâs tob 3.50 Fî guruş 9
	<u>080</u> Ve Halil	5600 54	002 Bahâ-yı Kinnab
	720		<u>010</u> Teslîmiyye me'mûr Ahmed'e harcırah
			245.50
		Yekûn	
		Guruş6640.50	

Alaşehir Kazası masrafları nüfus müdürüne ödenen 75 guruş ile başlamaktadır.Belgenin devamında ihtisab memurluğunun maaşları olan toplam 720 guruş kayıtlanmıştır. İhtisab memurları içerisinde en yüksek maaş 300 guruş olarak ödenmişken, en düşük maaş ise 80 guruş olarak ödenmiştir. Kazadaki askeri personelin sayısı 54 nefer olup, bunlara 5600 akçe toplam maaş ödemesi yapılmıştır. Askerlerden teğmene 300 guruş, süvarilere 150'şer guruş, piyade çavuşuna 200 guruş ve piyade askerlerine 75'er guruş maaş ödemesi yapılmıştır. Alaşehir Kazası'nın son kısmında Aydın merkeze giden hazinelerin masrafı başlığı ile toplam 245.50 akçe kayıt altına alınmıştır. Kazanın toplam masrafı, 6640.50 guruş olarak muhasebeleştirilmiştir.Bir sonraki kaza İnegöl Kazası'dır.

3.20. İnegöl Kazası Masrafları

Tablo 20.İnegöl (Aydın) Kazası Masrafları

Nüfus müdürü İbrâhim Efendi mâhiyesi Fî şehir Guruş 60	İhtisab me'mûru Mustafa Ağa mâhiyesi Fî şehir Guruş 100	Müstâhdem neferât mâhiyeleri Fî şehir Guruş Neferen Fî guruş 0750 5 Süvâriyân 150 <u>127017</u> Piyadegân 075 2025 22	Masârîfât-ı müte'arife Aydın'a irsâl olunan akçenin masârîfi Guruş 180 Ücret-i bargir Re's 3 saat 30Fî guruş 2 012 Bahâ-yı torba Re's 4 âat 00 3 13 Kiselik kirpâs top 2 6.50 <u>10</u> Bahâ-rişte Aded 5 2 215	Bahâ-yı kâğıdMasârîfât-ı mahbûshâne Guruş 25 Bahâ-yı kâğıd Deste 5 Fîguruş 5 <u>22.50</u> Mahbûshâne yerevgan kıyye 5 Fî guruş 4.50 47.50
Yekûn Guruş2447.50				

İnegöl kazası masrafları, beş kısımda kayıtlanmıştır. Bunlar; nüfus müdürüne yapılan 60 guruş maaş ödemesi, ihtisab memuruna yapılan 100 guruş ve askeri personele yapılan toplam 2025 guruş olarak kayıtlanan memur maaşları ile ilgilidir. Aydın Sancağı'na gönderilen yük için yapılan masraf ile mahbushanenin 47.50 guruşluk maaşları ise diğer iki kısımda kayıtlanan masraflardır. Kayıtlara göre kazadaki askeri personel sayısı 22'dir. Bunların 5'i 150 guruş maaş alan süvariler, 17'si 75 guruş maaş alan piyade neferidir. Kazanın memur ve çeşitli masraflarının toplamı 2447.50 guruş olarak muhasebeleştirilmiştir. Belgenin devam eden kısmında Nazilli Kazası'nın masrafları gösterilmiştir.

3.21. Nazilli Kazası Masrafları

Tablo 21.Nazilli Kazası Masrafları

Nüfus müdürü Süleymân Efendi mâhiyesi Fî şehir Guruş 50	Me'mûrîn-i ihtisab Guruş Hüseyin 600 Me'mûr Hüseyin Ağa 150 Katib Ahmed Efendi 100 Kolcu Abdullah 100 ve Ahmed 100 Ve Veli <u>100</u> Ve Hüseyin 1150	Müstâhdem neferât mâhiyeleri Fî şehir Guruş Neferen Fî guruş 0300 1 Mülâzım-ı süvâri 000 1500 10 Neferât-ı süvâri 150 <u>2250 30</u> Neferât-ı piyadegân 075 4050 41	Masârîfât-ı müte'arife Posta tatarlarının râkib oldukları hayvanât ücretleri Guruş Re's Sâ'at Fiyât Def'â 192 3 8 2 4 Aydıntarafı <u>072 3 3 2 4</u> Kuyucak tarafına 264 0 0 0 0	Posta hayvâvâtı müdürü Mehmed Ağa mâhiyesi Fî şehir Guruş 100
Yekûn Guruş5614				

Nazilli kazası masrafları nüfus müdürüne ödenen 50 guruş ile başlamaktadır. Kazada altı kişiden oluşan ihtisab memurluğunun maaşlarının toplamı 1150 guruş olarak kayıt altına alınmıştır. Kazanın askeri personeli olan 41 kişiye 4050 guruş maaş ödemesi yapılmıştır. Bunların içerisinde 1 teğmen 300 guruş maaş alırken, süvari ve piyade askerlerin maaşları diğer kazalarda olduğu şekliyle kayıtlanmıştır. Kazanın diğer masrafları posta işleri kaynaklı masraflardır. Posta hayvanat müdürüne 100 guruş maaş ödenirken, postatatarlarına ise 264 guruş masraf yapılmıştır. Nazilli kazasının yekün hanesine bütün bu maaş ve diğer masrafların toplamı olarak 5614 guruş muhasebeleştirilmiştir. Belgenin devamında Kuyucak Kazası masrafları bulunmaktadır.

3.22. Kuyucak Kazası Masrafları

Tablo 22.Kuyucak Kazası Masrafları

Nüfus müdürü Hüseyin Efendi mâhiyesi Fî şehir Guruş 50	İhtisab me'mûru Bekir Ağa mâhiyesi Fî şehir Guruş 100	Müstâhdem neferât mâhiyeleri Fî şehir Guruş Neferât Fî Guruş 0200 01 Çavuş-ı süvâri200 1050 07 Neferât-ı süvâri 150 <u>1500 20</u> Neferât-ı piyadegân 075 2750 28	Posta tatarlarının râkib oldukları ücret-i bargir Guruş Def'â Re's Sâat Fî guruş 192 4 3 8 2 Sarayköyüne <u>072</u> 4 3 3 2 Nazilli'ye 264	Hayvâvâtı mezkûre müdürü Ahmed Ağa mâhiyesi Fî şehir Guruş 100
Yekûn Guruş3264				

Kuyucak Kazası'nın nüfus müdürünün maaşı, 50 guruş, ihtisab memurunun maaşı 100 guruş ve askeri personele ödenen maaş toplamı 2750 guruştur. Askeri personel sayısı 28 kişiden oluşmakta olup, 1'i süvari çavuşu, 7'si süvari ve 20'si piyade neferidir. Askerlerin maaşları sırasıyla 200, 150 ve 75 guruştur. Diğer kaza masrafları posta müdürünün 100 guruş ve posta tatarlarının 264 guruşluk ödemeleridir. Böylelikle kazanın toplam masrafı 3264 guruş olarak belgede muhasebeleştirilmiştir. Masraf defterinde Kuyucak Kazası'ndan sonra Aydın Yenişehir Kazası'nın masrafları kayıt altına alınmıştır.

3.23. Karacasu (Aydın Yenişehir) Kazası Masrafları

Tablo 23. Karacasu (Aydın Yenişehir) Kazası Masrafları

Nüfus müdürü Ahmed Tâhir Efendi Fî şehir Guruş 150	Me'mûrin-i İhtisâb Guruş 400 Me'mûr Hüseyin Ağa 100 Kâtib Mehmed Efendi 050 Kolcu Hasan 050 Ve Mustafa 600	Müstâhdem neferât mâhiyeleri Fî şehir Guruş Neferât Fî Guruş 0200 1 Çavuş-ı süvârî 000 1200 8 Nefer-i süvârî 150 1500_12 Neferât-ı piyadegân 075 2675 26
Yekûn Guruş3425		

Yenişehir Kazası'nın masraflarının tamamı memur maaşlarından oluşmaktadır. Belgede kayıtlı olduğu üzere nüfus müdürünün maaşı 150 guruş, 4 kişi olan ihtisab memurlarının maaşları toplamı 600 guruş ve 26 nefer olan askeri personelin maaş toplamı 2675 guruştur. Kazada en yüksek maaşı 400 guruş ile ihtisab memuru alırken en düşük maaşı ise yine ihtisab memurluğunda görevli 2 memur almıştır. Kazanın bütün memur maaşlarının toplamı 3425 guruş olarak muhasebeleştirilmiştir. Devam eden kısımda Balyanbolu Kazası masraflarının kayıtları bulunmaktadır.

3.24. Balyanbolu Kazası Masrafları

Tablo 24. Kazâ-yı Balyanbolu Masrafları

Nüfus müdürü İbrâhim Efendi Fî şehir Guruş 50	Müstâhdem neferât mâhiyeleri Fî şehir Guruş Neferen Fî Guruş 200 1 Çavuş-ı süvârî 200 300 2 Neferât-ı süvârî 150 1275_17 Neferât-ı piyadegân 075 1775 20	Masârîfât-ı Mütferrikasi Guruş 35 Bahâ-yı kâğıd Deste (7) Fî gurus (5) 15 Mürekkep şişe Aded (1) 50 25 Vergi için defter Aded (2) Fî Guruş (12) 75
Yekûn Guruş1900		

Balyanbolu Kazası'nda ihtisab memurluğu bulunmamaktadır. Ancak nüfus memuru ve askeri personel bu kazada da maaş alan çalışanlardır. Nüfus müdürünün maaşı 50 guruş, 20 nefer olan askeri personelin maaşı ise toplam 1775 guruştur. Askeri personelden 1 çavuş 200 guruş, 2 süvari neferi 300 guruş, 17 piyade neferi de toplam 1275 guruş maaş almıştır. Kazadaki diğer masraflar, kağıt, mürekkep ve defter bedellerinden oluşmakta ve bunların toplamı 75 guruş olarak kayıtlanmıştır. Kazanın toplam masrafı belgede 1900 guruş olarak muhasebeleştirilmiştir. Belgenin bir sonraki kazası, Bozdoğan Kazası'dır.

3.25. Bozdoğan Kazası Masrafları

Tablo 25.Bozdoğan Kazası Masrafları

Nüfus müdürü Hasan Efendi mâhiyesi Fî şehir Guruş 75	Me'mûrîn-i ihtisâb Guruş 125 Me'mûr kâtib Ömer Efendi <u>050</u> Kolcu Ahmed 175	Müstâhdem neferât mâhiyeleri Fî şehir Guruş Neferen Fî guruş 1500 10 Sûvârî 150 <u>1350</u> 18 Piyadegân 075 2850 28	Masârifât-ı Mütteferrikası Guruş 72 Aydın'a irsal olunan akçenin bargir ücreti Re's (3) Sa'ât 12 Fiyat (2) 16 Bahâ-yı torba Aded (4) Fî guruş 4 20 Mahbûshâne için revgân-ı zeytin Kıyye (5) Fî (4) <u>16</u> Bî kes mahbûsâna verilen nân bahâsı 124
Yekûn Guruş3224			

Bozdoğan Kazası'nın masraflarının kaydı, 75 guruş maaş alan nüfus müdürü ile başlamaktadır. Devam eden kayıtlarda ihtisab memurluğunda görevli iki memurun 175 guruşluk maaşları yer almaktadır. Belgenin kaza ile ilgili üçüncü kısmında, 28 nefer olan 2850 guruşluk askeri personelin maaşı kayıt altına alınmıştır. Kazanın çeşitli masraflarının toplamı ise, 124 guruş olarak gösterilmiştir. Kazanın masraflarının toplamı 3224 guruş olarak muhasebeleştirilmiştir. Devam eden kısımda Kiran Nahiyesi'nin maaşları bulunmaktadır.

3.26. Kiran Nahiyesi Masrafları

Tablo26.Kiran Nahiyesi Maaşları

Müstâhdem neferâtı mâhiyeleri			
Fî şehir			
Guruş	Neferât	Fî Guruş	
150	1 Sûvârî	minû	
<u>150</u> 2	Piyadegân	75	
300	3		

Kiran Nahiyesi'nin masrafı olarak sadece üç nefer olan askeri personelin maaşı kayıtlanmıştır. Bu askerlerden biri süvari, maaşı 150 guruş, ikisi piyade olup maaşları 75'er guruştan toplam 150 guruştur. Nahiyenin toplam masrafı da 300 guruş olarak muhasebeleştirilmiştir. Kiran Nahiyesi Aydın Sancağı içerisindeki yerleşim birimlerinden en az masraflı olan nahiyedir. Belgenin bir sonraki kazası Arpacı Kazası'dır.

3.27. Arpacı Kazası Masrafları

Tablo 27.Arpacı Kazası Masrafları

Nüfus müdürü Süleyman Efendi mâhiyesi Fî şehir Guruş 50	Me'mûrîn-i htisâb Guruş 100 Me'mûr Ali Ağa <u>050</u> Kolcu Hüseyin 150	Müstâhdem neferât mâhiyeleri Fî şehir Guruş Neferen Fî Guruş 0750 5 Sûvârî 150 <u>1125</u> 15 Piyadegâ 75 1875 20	Masârifât-ı Vâkı'ası Guruş 12 İmam evi icânı 24 Mahbûshâneye verilen revgan kıyye 6 Fî guruş 4 30 Bahâ-yı kâğıd Deste (5) Fî guruş (6) <u>40</u> Aydın'a giden akçenin bargirücreti Re's (2) Sa'ât (10) fi (2) 106
Yekûn Guruş2181			

Arpacı Kazası muhasebe kayıtları, memur maaşları ve çeşitli masraflardan oluşmaktadır. Memur maaşları, nüfus memurunun 50 guruş, ihtisab memuru olan iki kişinin 150 guruş maaşlarından ve 20 nefer askeri personelin toplam 1875 guruş olan maaşından oluşmaktadır. Çeşitli masraflar, imam evi kirası, mahbushane revganı, kâğıd bedeli ve beygir ücretinden oluşmakta olup toplam 106 akçedir. Kazanın hem memur maaşları hem de çeşitli giderlerinin toplamı 2181 guruş olarak muhasebeleştirilmiştir. Devam eden kısımda Aydın Yenipazarı Kazası kayıtlanmıştır.

3.28. Aydın Yenipazarı Kazası Masrafları

Tablo 28.Aydın Yenipazar-ı Kazası Masrafları

Nüfus müdürü Ahmed Hürşid Efendi mâhiyesi Fî şehir Guruş 20	Me'mûrîn-i İhtisâb Fî şehir Guruş 150 Me'mûr Sâlih Ağa 050 Kolcu Süleymân 200	Müstâhdem neferâtı mâhiyeleri Fî şehir Guruş Neferen Fî Guruş 0750 05 Sûvârî 150 <u>0900 12</u> piyâdegân 075 1650 17	Masârîfât-ı Mütferrikasi Guruş 160 Sekiz bâb â'sâr anbarlarının kiremid akdarması Nefer (5) Fî guruş (8) Eyyam (4) 075 Kiremid altına tahta aded (200) fiyat (15) 025 Mîsmar Kıyye (5) (05) 050 Zahire anbarların kilid bahâ aded (10) fî guruş (5) 160 Â'sâr istahsâli için mübâyaa olunan ayâr çift (8) Fî guruş (20) 031.50 Ayâr-ı mezkûrenin demir-i kende masârîfâtı 030 Bahâ-yı kâgîd deste (5) fî guruş (6) <u>020</u> Mahbûshâneye mübayaa olunan revgan-ı zeytin Kıyye (4) Fiyat (5) 551.50
Yekûn Guruş2421.50			

Aydın Yenipazarı Kazası'nın kayıtları nüfus memurunun 20 guruş olan maaşı ile başlamaktadır. Devam eden kısımda, toplam 200 guruş olan iki ihtisab memurunun maaşı ve 17 neferin toplam 1650 guruş olan maaşı kayıtlanmıştır. Kazaya ait son kayıt "masarifât-ı mütferrikasi" başlığı ile kaydedilen 551.50 guruşluk harcamalardır. Kazanın toplam masrafları 241.50 guruş olarak muhasebeleştirilmiştir. Defterin devam eden kısmında Amasya Kazası'nın masraf kayıtları bulunmaktadır

3.29. Amasya Kazası Masrafları

Tablo 29.Amasya Kazası Masrafları

Nüfus Müdürü Ali Efendi mâhiyesi Fî şehir Guruş 40	Me'mûr-ı ihtisâb Mehmed Ağa mâhiyesi Fî şehir Guruş 25	Müstâhdem neferâtı mâhiyeleri Fî şehir Guruş Neferen Fî guruş 450 6 Piyâdegân Fî 75
Yekûn Guruş515		

Amasya Kazası'nın masraflarının tamamı memur maaşlarından oluşmaktadır. Sekiz kişi olan toplam kaza memurunun biri nüfus müdürü, diğeri ihtisab memuru ve kalanları da askeri personeldir. Bahsedilen memurların maaşları sırasıyla 40, 25 ve altı askerin toplam maaşı 450 guruştur. Kazanın toplam masrafı belgede 515 guruş olarak muhasebeleştirilmiştir. Bir sonraki kayıtlı kaza, Çine Kazası'dır.

3.30. Çine Kazası Masrafları

Tablo 30.Çine Kazası Masrafları

Nüfus müdürü Yusuf Efendi mâhiyesi Fî şehir Guruş 60	Me'mûrîn-i ihtisâb Hasan Ağa mâhiyesi Fî şehir Guruş 200	Müstâhdem neferâtı mâhiyeleri Fî şehir Guruş Neferât Fî guruş 0200 01 Çavuş sùvârî 000 1350 09 Neferât- ı sùvârî 150 <u>1500 20</u> Neferât-ı Piyâdegân 075 3050 30	Posta sürücüsü Mehmed ve Ahmed'in Mâhiyesi Fî şehir Guruş 50 Mehmed <u>50</u> Ahmed 100
Yekûn Guruş3410			

Çine Kazası'nın toplam masrafı 3410 guruş olarak muhasebeleştirilmiştir. Bunun 60 guruş nüfus müdürünün, 200 guruşu ihtisab memurunun, 3045 guruşu 30 nefer askeri personelin ve 100 guruşu da posta sürücüsü olan iki memurun maaşıdır. Kazada askeri personel olarak 1 sùvârî çavuşu 200 guruş maaşla, 9 sùvârî neferi 150'er guruş maaşla ve 20 piyade neferi ise 75'er guruş maaşla görev yapmıştır. Devam eden kısımda Karpuzlu Kazası'nın masrafları kayıtlanmıştır.

3.31. Karpuzlu Kazası Masrafları

Tablo 31.Karpuzlu Kazası Masrafları

Nüfus Müdürü Mustafa Efendi mâhiyesi Fî şehir Guruş 50	Me'mûrîn-i İhtisâb mâhiyesi Fî şehir Guruş 100 Me'mûr Hasan Ağa 080 Kâtib İbrâhim Ağa 180	Müstâhdem neferâtı mâhiyeleri Fî şehir Guruş Neferen 0200 01 Çavuş-ı süvari 0600 04 Neferât-ı süvâri <u>0900 12</u> Neferât-ı Piyadegân 1700 17
Yekûn Guruş1930		

Karpuzlu Kazası'nın masrafları sadece memur maaşlarından oluşmaktadır. Belgeye göre kazada maaş alanlar, nüfus müdürü, iki kişi olan ihtisab memurluğu çalışanları ve 17 askeri personeldir. Kazadaki memurların maaşları sırası ile 50 guruş, 180 guruş ve 1700 guruştur. Askeri personel bir çavuş, dört süvari neferi ve 12 piyade neferinden oluşmaktadır. Bu memurların maaşları da diğer kazalardakilerle aynıdır. Masraf defterinde masrafları kayıtlanan son kaza Şahme Kazası'dır.

3.32. Şahme Kazası Masrafları

Tablo 32.ŞahmeKazası Masrafları

Nüfus Müdürü Hüseyin Efendi mâhiyesi Guruş 40	İhtisâb me'mûru Hüseyin Ağa mâhiyesi Guruş 100	Müstâhdem neferâtı mâhiyeleri Fî şehir Guruş Neferât 200 01 Çavuş-ı süvari 600 04 Neferât-ı süvâri <u>3755</u> Neferât-ı Piyadegân 1175 10
Yekûn Guruş1315		

Şahme Kazası masrafları da Karpuzlu Kazası masrafları gibi sadece memur maaşlarından oluşmaktadır. Kazada nüfus memuru 40 guruş, ihtisab memuru 100 guruş ve 10 nefer olan askeri personel ise toplam 1175 guruş maaş almışlardır. Askeri personelin biri süvari çavuşu, dördü süvari neferi ve beşi piyade neferi olarak kaydedilmiştir.

Belgenin sonunda “*Meblâğ-ı mezbûr Aydın Sancağı'nın elli dokuz senesi vergisine mahsûb buyurulacak olmağla şerh-ı hesâb ola*” düşülerek sancağın bütün kazalarının masrafı 201472 guruş olarak yekûnlenmiştir. Ayrıca muhasebe kayıtlarına ilişkin şu şekilde bir kapanış notu düşülmüştür;

Aydın Sancağı dâhilinde vâkı' muharrerü'l-ism kazâların elli dokuz senesi haziran mâhına mahsûben bi'l-cümle me'mûrîn ma'âş ve mâhiye ile masârifât-ı sâ'ireye ber vech-i balâ iki yüz bin dört yüz yetmiş iki guruşa baliğ olmağla makâm-ı aliyyeleri buyuruldukda ol bâbda emr-i fermân hazret-ii me'n-leh'ül emrindir.

Muhasebe defterinin sonunda kayıtları onaylayan kişilerin isimleri ve görevleri mühürlere ortaya çıkmaktadır. Mühürlerin transkripsiyonu şu şekildedir;

bende³⁹ aza Abdîhi (kulunuz) Ahmed 1230

Bende Aza Mustafa Hasib

Bende Aza (Mühür okunmuyor)

Esseyid ed-dai Kadı? (Mühür okunmuyor)

es-Seyyid ed-dai Hakim Hasbi

Bende Defterdar es-Seyyid Muhammed

Bende Abdîhi Yakub

Bende Aza Mehmed Emin

Bende Aza Mehmed Hüdaverdi

Toplam dokuz mühür bulunan belgeyi azalar, kadı, defterdar gibi görevlerdeki kişiler onaylamıştır.

³⁹ Bende: Hizmetkar, kul.

4. Sonuç

Aydın Sancağı'nın 4'ü nahiye (Kıran, Çakıllı, Koçak, Karapınar), 28'i kaza (Aydın Güzelhisarı, Köşkderesi, Köşk, İnce, Sultanönü, Dallica, Sobuca, Mazun, Dalama, Ayasuluğ, Tire, Bayındır, Birgi, Ödemiş, Keles, Alaşehir, İnegöl, Nazilli, Kuyucak, Karacasu, Balyanbolu, Bozdoğan, Arpaz, Yenipazar, Amasya, Çine, Karpuzlu, Şahme) olmak üzere 1843 M. yılının Haziran/Temmuz(1259 R.) aylarının masraf (gider) defteri çözümlendiğinde yerleşim birimlerinin muhasebe kayıtlarının, oldukça düzenli ve sistemli olarak tutulduğu tespit edilmiştir. Muhasebe defterinden yerleşim yerlerindeki devlet memurlarının kimlerden oluştuğunu, devlet adına iş yapan bu kişilerin ne kadar maaş aldıkları, devlet temsilcisi olarak yerleşim yerinde işlerin yapılmasındaki çeşitli harcamaların neler olduğu hakkında bilgiye ulaşılmıştır. Deftere göre;

- Sancak giderlerinin toplamı 201.472 guruştur. En yüksek gidere sahip yerleşim birimi Aydın Güzelhisarı Kazası'dır. Kazanın toplam masrafı 114.534 guruştur. Bu gider toplam giderin %56,85'sidir. İkinci en yüksek giderli kaza, Tire Kazası'dır. Tire Kazası'nın toplam gideri 10.272,50 guruş olup, sancak giderlerinin toplam giderleri içerisindeki payı %5,10'dir. Diğer yerleşim yerlerinin masraflarını hem tutar hem de genel sancak içerisindeki payları açısından en fazla olandan itibaren sıralanırsa; Bayındır (%4,40) 8.874 guruş, Alaşehir (%3,30), 6640,50 guruş, Ödemiş (%3,11) 6265 guruş, Nazilli (%2,79) 5614 guruş, Birgi (%2,78), 5594, Sobuca (%1,83) 3690 guruş, Karacasu (%1,79) 3425, Çine (%1,69), 3410 guruş, Kuyucak (%1,62) 3264 guruş, Bozdoğan (%1,60), 3224 guruş, İnegöl (%1,21), 2447,50, Yenipazar (%1,20) 2421,5 guruş, Arpaz (%1,08) 2181 guruş, Karpuzlu (0,96) 1930, Balyanbolu (%0,94) 1900, Keles (%0,94) 1895, Sultanönü (%0,91) 1840, İnce (%0,75) 1515 guruş, Dalama (%0,72) 1455, Köşkderesi (%0,67), 1350 guruş, Ayasuluğ (%0,67), 1350 guruş, Şahme (%0,65) 1315 guruş, Dallica (%0,52), Karapınar (%0,45), Köşk (%0,37), Koçak (%0,29), 575 guruş, Mazun (%0,26) 525 guruş, Amasya (%0,26) 515 guruş, Çakıllı (%0,22), Kıran (%0,15), 300 guruştur.

- Yerleşim yerlerinin giderlerinin öne çıkanları, müşirin maaşı, defterdarın maaşı, ketebe memurlarının maaşı, nüfus nazırının maaşı, nüfus müdürlüğü çalışanlarının maaşı, ihtisab memurluğunun çalışan maaşları, askeri personelin maaşları, karantina memuru maaşları, sandık emini, posta müdürü, mahbushane giderleri ve kazaların çeşitli giderleri olarak sıralanmaktadır. Ancak müşir, defterdar, ketebe memurları, nüfus nazırı sadece Aydın merkez kazası olan Güzelhisar'da görev yapmaktadırlar. Diğer giderler ihtiyaç duyulan yerleşim yerlerinin önemli kısmında bulunmaktadır. Güzelhisar'daki kayıtlanan gider kalemleri, maraşelin maaşı, 67.500 guruş, defterdarın maaşı 11.250 guruş, ketebe memurlarının toplam maaşı 7.950 guruş, nüfus nazırının maaşı 500 guruş, nüfus müdürlüğü memurlarının maaşı 250 guruş, ihtisab memurluğu çalışanlarının maaşı 2.350 guruş, karantina memurluğunun maaşı 2151 guruş, sandık emininin maaşı 500 guruş, posta müdürünün maaşı 250 guruş, çeşitli giderler 3582,50 guruş olarak kayıtlanmıştır. En az gidere sahip yerleşim yeri olan Kıran'ın giderlerinin tamamı askeri personel maaşlarına aittir.

- Aydın Sancağı'nın giderleri içerisinde en yüksek tutarlı olanı askeri personel maaşlarıdır. Bütün yerleşim birimlerinde diğer personellerden görev yapan yada maaş alan bulunmasa bile her kaza yada nahiyede mutlaka askeri personel görev yapmıştır. Bütün sancak yerleşim birimlerindeki askeri personelin toplam gideri 88.070 guruş olup, bu tutarın toplam giderler içindeki payı %43,71'dir. Sancak içerisindeki en yüksek ikinci gider, Güzelhisar kazasında yerleşik olan Müşir Paşa'ya aittir. 67.500 guruş olan maaşın genel giderler içindeki payı, %33,50'dir. Aydın Sancağı'nın en yüksek üçüncü gider kalemi,

İhtisab memurluğu çalışanlarına ödenen 12.590 guruş olan maaşlardır. Bu maaşların toplam içindeki payı, %6,25'dir. Diğer masraf kalemleri yüksekten düşüğe doğru sıralanırsa, %5,58'lik payla 11.250 guruş olan defterdar maaşı, %3,95'lik payla 7.950 guruş olan ketebe memurlarının maaşları, %3,64'lik payla 7.337,50 guruş olan çeşitli giderler, %1,28'lik payla 2.571 guruş olan karantina memurlarının maaşları, %1,25'lik payla 2.195 guruş olan nüfus müdürlüğü çalışanlarının maaşlarıdır. Posta müdürlüğü çalışanlarının 850 guruş ve nüfus nazırının ile sandık emininin 500'er guruş olan maaşları, mahbushanenin 153 guruş olan giderlerinin genel giderler içindeki payı ise, %0,99'dur.

• Muhasebe defteri çözümlendiğinde sancak içerisindeki devlet görevlilerinin (hizmetlilerinin) sayısı bilgisine de ulaşılmıştır. Belgeye göre görevliler, 1'er kişi müşir, defterdar, nüfus nazırı ve sandık emini, 5 posta müdürü, 7 muhasebe çalışanı, 10 karantina memurluğu çalışanı, 22 nüfus müdürlüğü çalışanı, 90 ihtisab memurluğu çalışanı, 266'sı süvari, 611'i piyade olmak üzere 877 askeri personelden oluşmaktadır. Deftere göre Aydın Sancağı'nın 1259 R. (1843 M.) senesi haziran ayındaki çalışanlarının sayısı, 1015'tir.

Defterde dönemin hesaplama araçları ve imkânları değerlendirildiğinde hiç önemi olmayan ancak muhasebe açısından önemli olan 0,50 guruşluk Güzelhisar Kazası kayıtları gerçekleştirilirken toplama hatası yapıldığı tespit edilmiştir.

Masraf defteri muhasebe kavram ve ilkeleri açısından incelendiğinde, dönemlere ayrılması ile dönemsellik, her kaydın açıklamalarının olması yönünden tam açıklama, kayıtların para birimleri ile tutulması yönü ile parayla ifade edilebilme, özellikle malzeme satın alma yani maliyetlerin kayıtlanması yönü ile, maliyet esas ve bazı kayıtlarda en ince ayrıntının dahi unutulmadan gösterilmesi önemlilik kavramları ile yakından ilişkilidir.

Gelecek çalışmalarda Aydın Sancağı ile diğer sancakların aynı zaman dilimindeki masrafları çözümlenebileceği gibi, aynı sancağın farklı ay ya da yıllardaki masraf defterleri çözümlenerek karşılaştırmalı analizler yapılabilir. Ayrıca bütçe açıklarının arttığı dönemlere rastlayan belge tarihinden yola çıkılarak, aynı ayın gelirlerinin çözümlenmesi sonrasında bütçe denklikleri ya da eşitsizlikleri gelecekteki çalışmalara konu edinilebilir.

Kaynakça

- Başbakanlık Osmanlı Arşivleri, (BOA), Gömlek No: 4863, Fon Kodu: ML.MSF.d.
- Erdoğan, İbrahim, (2000), "Osmanlı İktisadi Düzeninde İhtisab Müessesesi ve Muhtesiblik Üzerine Bir Deneme", *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma Merkezi Dergisi*, S.11, ss.123-145.
- Devellioğlu, Ferit (2008), *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Aydın Kitabevi.
- Güneş, Mehmet (2014), "Osmanlı Dönemi Nüfus Sayımları ve Bu Sayımları İçeren Kayıtların Tahlili", *Gazi Akademik Bakış*, 8(15), ss.221-240.
- Sarıyıldız, Gülden, (2001), *Karantina*, Türkiye Diyanet Ansiklopedisi, Cilt: 24, Erişim, 12.01.2016, <http://www.islamansiklopedisi.info/dia/ayrmetin.php?idno=240464>
- Uyaniker, Ahmet (2014), *Sultan II. Abdülhamid Döneminde Osmanlı Devleti'nde Sağlık Alanında Yapılan Çalışmalar (1876-1909)*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Kahramanmaraş, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.